

Ntoni: een farm van 10.000 hectare herstel je niet vanaf de tekentafel

Twee maanden geleden stond in het eerste artikel hoe Kees van der Mark, zijn zakenpartner Emiel van der Maaten en hun compagnons in de Karoo een farm van 10.000 hectare kochten, met daarachter het verhaal van het gebied, de geschiedenis van Ntoni en de stap naar het huidige Ntoni. Met die aankoop begon het echte werk pas. Pas toen Kees, Emiel en hun compagnons echt grip kregen op het terrein, werd zichtbaar hoe groot de klus was. Een farm van 10.000 hectare in de Karoo koop je met wild, bergen en fraaie vergezichten, maar ook met achterstallig onderhoud, dichtgeslibde waterpunten, slechte wegen, leegstaande huizen, kapotte hekken en een landschap dat alleen herstelt als je eerst de juiste volgorde kiest.

TEKST AAD VAN WELL - FOTOGRAFIE KEES VAN DER MARK

Wie zo'n terrein overneemt, kan zich makkelijk verliezen in enthousiasme. Er is altijd meer te doen dan tijd, geld en mankracht toelaten. Dan is de verleiding groot om overal tegelijk te beginnen. Kees en zijn vrienden kozen juist eerst voor overzicht. Ze hebben eerst geprobeerd te begrijpen wat ze precies hadden gekocht. Waar zitten de zwakke plekken van het terrein? Wat moet direct worden aangepakt? Wat kan wachten? En in welke volgorde moet je werken om niet veel geld uit te geven zonder blijvend resultaat?

en weersbestendige farm maken, met de juiste soorten en aantallen wild, een gevarieerde begroeiing, goede infrastructuur en prettig verblijf voor bewoners en gasten. Dat rapport is vervolgens doorgenomen, besproken en vertaald naar keuzes in het veld. Juist daarin zit het verschil tussen een mooi plan en een werkend plan. Op Ntoni is in de afgelopen twaalf maanden hard gewerkt, met discipline en met een duidelijke volgorde. Eerst de basis op orde brengen, daarna verfijnen.

uitvoering van alle verbeteringen op zich genomen, zoals voor het hekwerk heeft hij het 'certificate of adequate enclosure' ontvangen. Dit certificaat bepaalt bijvoorbeeld dat je ook buffels op de farm mag houden. Emiel heeft een geschikte aannemer geselecteerd en samen met hem zijn de dammen, de wegen, het elektrische (met solar stations) hekwerk, het 80 kilometer wegennet en het herstel van de drie woningen gerealiseerd.

Daarnaast heeft Ntoni vier stafmedewerkers en tien dagwerkers. De bedoeling is om komend jaar nog drie vaste medewerkers extra aan te nemen. Dat zijn harde randvoorwaarden. Een farm van 10.000 hectare draait niet op afstand en ook niet op goede bedoelingen. Je hebt mensen nodig die kijken, lopen, repareren, melden, sturen en blijven opvolgen.

Dat klinkt logisch, maar op een farm van deze omvang is het nog niet zo eenvoudig. Hier hangt alles met alles samen. Water zorgt voor begroeiing. Begroeiing bepaalt de wildstand. Wegen geven controle. Hekken geven grip. Betrouwbare mensen op locatie zorgen voor continuïteit. En een duidelijke koers voorkomt dat zo'n project verandert in een bodemloze put.

Eerst kijken, dan kiezen

Emiel, Jan, George, Erik, André en Kees hebben daarom eerst een stevige basis gelegd. Een gerenommeerde ecooloog kreeg opdracht om een toekomstvisie voor de farm uit te werken. Als leidraad voor de praktijk moest dat document richting geven aan de keuzes in het veld. Het doel was helder: van Ntoni weer een gezonde, duurzame

Emiel werkt reeds 20 jaar samen met Kees als zijn ontwikkelaar van hun gemeenschappelijke vastgoed projecten en is dan ook een expert in het realiseren van zo een complex herstelproject.

Emiel van der Maaten

Emiel heeft zijn opleiding genoten in Delft en is een civiel ingenieur. Na een start in Frankrijk, Bouyges Construction, is de liefde ontstaan voor het ontwikkelen van projecten. Hij is in contact gekomen met Kees en zij werken alweer 20 jaar samen, waarbij Emiel hun projecten realiseert. Na een gezamenlijk jacht bezoek aan Zuid Afrika, met zijn unieke vergezichten, prachtige natuur, vrijheid en keur aan wildsoorten, is bij Emiel de passie voor beheer en de liefde voor Zuid Afrika ontstaan. Emiel heeft op Ntoni de

Alles valt of staat met mensen op locatie

Bij een project als dit kun je vanuit Nederland nog zulke goede ideeën hebben, uiteindelijk moet het ter plekke gebeuren. In het stof, bij de hekken, op de wegen, bij de waterpunten en in het veld. Daarom is de rol van de mensen op locatie doorslaggevend.

Ntoni heeft een managementechtpaar dat de dagelijkse leiding heeft gekregen: Franco en zijn vrouw Jan Marie. Beiden hebben jarenlange veldervaring en zijn ook professional hunters. Dat maakt verschil. Zij weten hoe je met gasten en jacht omgaat en kennen tegelijk het ritme van het terrein. Ze zien snel waar problemen ontstaan en kunnen dagelijks bijsturen.

In de Karoo begint alles met water

Wie het over wildbeheer in Zuid Afrika heeft, komt al snel uit bij soorten, aantallen en jacht. Toch begint het echte verhaal in de Karoo een stap eerder: bij water. Water bepaalt daar alles. Het bepaalt waar begroeiing standhoudt, waar erosie toeslaat, waar wild zich ophoudt en hoeveel draagkracht een gebied werkelijk heeft.

Het kan in de Karoo soms flink regenen, maar het gebied kent ook lange droge periodes. Als water dan slecht wordt vastgehouden, ben je het meteen weer kwijt. Bovendien spoelt vruchtbare grond vanaf hellingen en hoger gelegen delen eenvoudig weg. Juist daarom is op Ntoni zwaar ingezet op waterbeheer.

Er zijn maar liefst veertig dammen aangelegd, waarmee regenwater beter wordt vastgehouden en erosie wordt afgeremd. Daardoor zijn veertig nieuwe vaste waterpoelen ontstaan. Dat is goed voor het wild, voor de vegetatie en voor de algemene conditie van het terrein. Waar water langer beschikbaar blijft, ontstaat rust in het systeem. Planten krijgen meer kans, grond spoelt minder snel weg en de biotoop wordt stabiel.

Op papier klinkt dat technisch, maar in werkelijkheid zie je het landschap veranderen. Waterbeheer is hier de ruggengraat van herstel.

De bodem weer laten werken

Aan water vasthouden alleen is niet genoeg. Je moet ook nadenken over de begroeiing en de bodem. Een van de opvallende onderdelen van het herstel op Ntoni is daarom het stekken en aanplanten van spekbomen. Deze Zuid Afrikaanse vetplant is sterk, voedzaam en past goed bij het klimaat. Met haar vlezige groene blaadjes en roodbruine stengels kan zij uitgroeien tot een forse struik die voedsel biedt en tegelijk helpt om het terrein weer meer structuur te geven.

De komende periode worden duizenden eigen gekweekte stekken uitgeplant. Alleen al in april gaan er ongeveer duizend de grond in. Dat is onderdeel van een doorlopend herstelprogramma. Ook hier zie je hetzelfde patroon: investeren in de basis van het landschap.

Naast de spekbomen is Emiel ook aan de slag gegaan met het kweken van aloë ferox struiken en witgat bomen. Deze worden gekweekt in de oude kraal (rondom stenen muren). Deze voedzame struiken en bomen zullen volgend jaar op verschillende locaties worden aangeplant. Over tien jaar is Ntoni wederom een waar paradijs. Kees, Emiel en hun vrienden leggen hun ziel en zaligheid in Ntoni, met als doel een ware legacy in de Karoo achter te laten.

Wegen als voorwaarde voor beheer

Wie de kaart van Ntoni ziet, begrijpt al snel dat bereikbaarheid een hoofdstuk op zichzelf is. De zestien verschillende farms waaruit het huidige Ntoni is opgebouwd, waren onderling nauwelijks bereikbaar. Wegen waren jaren verwaarloosd. Sommige delen waren zelfs met een 4x4 nauwelijks nog te berijden.

Dat klinkt misschien als een praktisch ongemak, maar in werkelijkheid is het een groot probleem. Goede wegen zijn nodig om hekken te controleren, waterpunten te bereiken, wildbeheer uit te voeren, personeel efficiënt in te zetten en gasten veilig en prettig over het terrein te bewegen. Daarom moest er gewerkt worden aan ontsluiting.

Een lokale wegenbouwer is ingeschakeld en kreeg de opdracht om kilometers nieuwe onverharde wegen aan te leggen en bestaande routes te verbeteren. Inmiddels beschikt Ntoni over ongeveer 80 kilometer weg en zijn ook de uithoeken van het terrein weer goed

bereikbaar geworden. Zoiets is weinig romantisch, maar van groot belang. Een farm begint pas echt te functioneren als je overal kunt komen waar je moet zijn.

Hekken zijn meer dan een grens

Een volgende grote klus was het hekwerk. Op het terrein stonden nog tientallen kilometers oude hekken tussen de zestien historische farms. Veel daarvan hadden hun functie verloren. Door die interne hekken te verwijderen, werd het terrein weer één geheel en ontstond voor het wild veel meer vrije ruimte.

Dat is ecologisch en praktisch een belangrijke stap geweest. Dieren bewegen zich nu natuurlijker door het gebied en de farm is weer als één systeem te beheren, in plaats van als een optelsom van losse vakken.

Tegelijk zijn ook de buitenhekken grondig aangepakt. In totaal gaat het om ongeveer 50 kilometer buitenomheining. Die is hersteld en elektrisch beveiligd met vier solar stations. Daarnaast zijn sensoren geplaatst die defecten in het hekwerk meteen melden. De staf controleert wekelijks alle buitenhekken, terwijl die technische ondersteuning helpt om sneller in te grijpen.

Ook hier zie je hoe klassiek veldwerk en moderne techniek samenkomen. Uiteindelijk blijft er iemand nodig die een kapot

hek daadwerkelijk repareert, maar het helpt enorm als je sneller weet waar het probleem zit.

Oude gebouwen weer onderdeel van het geheel

Op een farm als Ntoni draait het niet alleen om veld en wild. De gebouwen maken deel uit van het geheel. Ze vertellen iets over de geschiedenis van het terrein, maar moeten ook in het heden weer een functie krijgen.

De zestien oude boerderijen en erven zijn niet zomaar gebouwd. Ze horen bij de historische ontwikkeling van dit soort Zuid Afrikaanse farms, die in de loop van de tijd uit meerdere delen zijn samengegroeid. Wat ooit een werkend landbouwsysteem was, met bewoning, arbeid en productie verspreid over het terrein, was later voor een deel stilgevallen. Huizen stonden leeg, onderhoud bleef liggen en het gebruik raakte versnipperd.

In de afgelopen maanden zijn de woningen en lodges daarom aangepakt en weer ingepast in het geheel. Franco en Jan Marie wonen in lodge Marafontijn, vlak bij de ingang van de farm. Dat is comfortabel en tegelijk logisch. De eigenaren willen continu toezicht en dan moet het management ook op de juiste plek zitten.

Voor bezoekers is er de gerenoveerde lodge Roxburgh, met zeven slaapkamers en eigen badkamers, een living, eetkamer, open

keuken, braai en zwembad. Daarnaast is er Fannie's Lodge, een eenvoudiger self catering locatie met vier slaapkamers, fraai gelegen aan de Wilgekloof. Voor groepen biedt dat weer andere mogelijkheden.

Die voorzieningen zijn belangrijk omdat ze deel uitmaken van een goed functionerende farm. Je hebt goede mensen op locatie nodig, maar ook fatsoenlijke verblijfsmogelijkheden voor gasten die komen jagen, kijken of meehelpen. Een gebied van deze omvang verkoop je uiteindelijk op wild, organisatie, rust en kwaliteit van verblijf.

Wildbeheer begint bij de vegetatie

Voor jagers is dit misschien wel het interessantste deel van het verhaal. Op Ntoni is men eerst gaan kijken naar de draagkracht van het terrein. Alle delen van de farm zijn bemonsterd en de grond-monsters zijn geanalyseerd. Op basis daarvan werd duidelijk dat de vegetatie op onderdelen uit balans was geraakt.

Een van de belangrijke aanbevelingen was om bepaalde browsers terug te nemen en echte grazers toe te voegen. Dat vraagt een andere manier van kijken. Dan beheer je op basis van wat het landschap aankan. Op Ntoni is daarom in de eerste maanden een flinke reductie toegepast onder meer impala's, blesbokken en springbokken. Tegelijk zijn echte grazers toegevoegd, waaronder een aantal Kaapse buffels, die samen met de aanwezige wildebeesten hun rol in de begrazing vervullen.

Dat zijn keuzes die je alleen kunt maken als je bereid bent om ecologie serieus te nemen. Veel gebieden raken uit balans doordat men te lang vasthoudt aan soorten die visueel aantrekkelijk zijn of goed in de

markt liggen, terwijl de vegetatie daar eigenlijk een andere druk vraagt. Juist dat punt lijkt op Ntoni goed te zijn begrepen.

Tellen, volgen en bijsturen

Om het beheer niet op gevoel te laten draaien, wordt ieder jaar in mei al het wild geteld met drones en warmtebeeld. Die gegevens worden vervolgens in een populatiemodel gezet. Op basis daarvan bepaalt het team hoeveel dieren van welke soorten gereduceerd moeten worden.

Dat is een aanpak die veel Nederlandse jagers zal aanspreken. Tellen, analyseren en dan gericht beheren: juist op een terrein van deze omvang is dat onmisbaar. Anders loop je al snel achter de feiten aan.

De combinatie van tellingen, vegetatieanalyse, waterbeheer en gerichte reductie begint inmiddels zichtbaar resultaat op te leveren. Daar hielp de flinke regenval van het afgelopen jaar natuurlijk ook bij. Regen alleen is echter nooit genoeg. Je moet wel klaarstaan om daar gebruik van te maken. Met de nieuwe dammen, de betere waterverdeling en de aanpassingen in begrazing is de farm in korte tijd opvallend groen geworden. Volgens Kees en Emiel zijn de resultaten verbluffend snel zichtbaar.

Ook de buitenwereld moet zien wat hier gebeurt

Naast al het werk in het veld speelt ook communicatie een rol. Emiel is binnen het project de man van de coördinatie, de foto's en de externe uitstraling. Dat is waardevol. Wie een farm als Ntoni op niveau wil neerzetten, moet intern goed werken en het verhaal ook goed naar buiten brengen.

Zo zijn er professionele beelden van het terrein gemaakt, onder meer met drones. In Zuid Afrika is het heel gebruikelijk dat jagers of groepen hun trip door een filmcrew laten vastleggen. Onlangs deed een Amerikaanse groep dat op Ntoni, en die beelden konden later ook worden gebruikt voor de website en presentatie van de farm.

Die commerciële kant is er natuurlijk ook. Zolang de basis klopt, is daar weinig mis mee. Mooie foto's kunnen een zwakke farm niet redden. Een farm waar aantoonbaar hard en doordacht wordt gewerkt, mag zich best goed laten zien.

Een jaar later is er weer richting

Wie alleen het lijstje met werkzaamheden leest, ziet vooral veel getallen: 40 dammen, 50 kilometer buitenhek, 80 kilometer weg, duizenden spekboomstekken, meerdere lodges, een team van vaste medewerkers en dagwerkers. Maar daarachter zit iets wezenlijkers. Op Ntoni is in betrekkelijk korte tijd weer richting gekomen.

Waar eerst verval, leegstand en stilstand zichtbaar waren, ontstaat nu weer samenhang. Water wordt vastgehouden. Wegen zijn weer berijdbaar. Hekken functioneren. Gebouwen hebben weer een

bestemming. De vegetatie wordt gericht versterkt. Het wildbeheer rust op tellingen en analyse. De farm begint weer als één geheel te werken.

Het werk vraagt nog jaren van aandacht, investering en bijsturing. Het verschil is wel dat de lijn nu omhoog loopt. En dat is op een terrein als dit misschien wel de grootste winst.

Voor Kees en zijn compagnons was de koop van Ntoni het begin van een langdurige hersteloperatie. Wie daar vooral een luxe jachtbestemming in ziet, kijkt te oppervlakkig. Achter het decor van bergen, wild en lodges schuilt een taaie praktijk van waterbeheer, wegenbouw, ecologie, personeel, onderhoud en discipline.

Juist dat maakt Ntoni interessant. Je ziet hier hoe een grote Zuid Afrikaanse farm weer stap voor stap tot leven wordt gebracht. En pas als die basis klopt, komt ook de volgende vraag echt in beeld: hoe is het om op zo'n terrein daadwerkelijk te jagen?

Dat is het onderwerp van het derde deel.

